

Zomer 2014

PsittaScene

EXTRA BIJLAGE BENELUX

Van de directeur

Hoewel de medewerkers van de Trust wijdverspreid zijn, functioneren we als een hechte familie, die jaar na jaar samenwerken met slechts af en toe een wijziging van functie. Begin dit jaar hadden we een verschuiving binnen ons PsittaScene-team waarbij onze redacteur ons heeft verlaten en haar taken overgenomen zijn door twee van onze bestaande medewerkers in Canada.

Joanna Eckles begon bij de Trust in 1999 als administrateur van de opstartende WPT-USA afdeling. In mei 2006 deed ze deze taak over aan Glenn Reynolds en nam ze met plezier het redacteurschap van PsittaScene over.

“Redactie” betekent in dit geval het dragen van vele petten – van inhoud en kopijredacteur, tot ontwerper etc. – altijd hand in hand (overzee) met Karen Whitley in Cornwall, UK.

Samen vulden ze vier keer per jaar met succes het tijdschrift, waarbij het levendige en creatieve ontwerp het tijdschrift een nieuw en professioneel uiterlijk kreeg, met inhoudelijk een constante hoge kwaliteit. Helaas na een toegewijde 15 jaar is Joanna vertrokken naar een fulltime job bij Audubon Minnesota waar ze zich gaat inzetten voor projecten voor vogelbescherming.

Om voor Joanna een vervanger te vinden, waren we blij dat we ons realiseerden dat we deze vaardigheden al ergens anders in de WPT-familie hadden, voornamelijk redactiewerk van Desi Milpacher die al meer dan 80 uitgaven van Flock Talk heeft verzorgd, de parrots.org website, campagnes en online publicaties, Desi en Michelle hebben een sterk gevoel voor ontwerp ontwikkeld terwijl ze aan de campagnes, websites en andere projecten werkten voor WPT. Desi en Michelle zullen nauw samenwerken met Karen, die het samenstellen en drukken coördineert en elk nummer naar de juiste bestemming over de hele wereld verstuurd.

Hoewel we allemaal betreuren om Joanna een hartelijk vaarwel te zeggen, zijn we ook benieuwd naar het eerste nummer met Desi en Michelle die met succes in haar plaats werken. We hopen dat jullie nu en in de toekomst zullen genieten van het werk van ons nieuw gevormde team.

Jamie Gilardi
Directeur

Wat zegt een naam?

Door Timothy Wright en Michael Russello

In bedrijf II, scene 2 van Shakespeare's *Romeo en Julia*, verklaart Julia "What's in a name? Dat wat we een roos noemen/zou bij elke andere naam zoet ruiken ". Terwijl dat sentiment prachtig is voor door het lot tegengewerkte minnaars die proberen onder de sterke banden van vijandige families uit te komen, in de wereld van de wetenschap en bescherming doen namen er wel degelijk toe.

Dat is vooral zo als het aankomt op het benoemen van de grondslag van de biologie – de soort. Terwijl er verscheidene definities zijn van wat precies een soort vormt, weten de meest wetenschappers dat de term een collectie van individuen betekent die een gescheiden evolutionaire eenheid vertegenwoordigt, die in staat is zich te kruisen.

De wetenschap van taxonomie is gewijd aan het karakteriseren en benoemen van soorten. Het is een oude discipline die zover teruggaat als Aristoteles, maar het is vooral van belang als het betrekking heeft op de moderne discipline van beschermingsbiologie.

Da is omdat ons kader voor beschermen van diversiteit is gebaseerd op het concept van de soorten – we wijden inspanning en fondsen aan de bescherming van soorten die te boek staan als bedreigd en minder aan de soorten die dat niet zijn. Maar wat te doen als onze taxonomie niet juist is? Vooral bij gevallen waarbij er meerdere verschillende onherkenbare soorten bijelkaar zijn gestopt tot een enkel soort, misschien omdat ze uiterlijk hetzelfde lijken? En wat te doen als één van deze zogenaamde "verborgen soort" zeldzaam en bedreigd was en de andere algemeen? Praktisch gesproken zijn in deze gevallen beschermingspogingen beperkt omdat wat we herkennen als een soort, de verzameling van twee of meer verborgen soorten, niet bedreigd lijken te zijn.

In die gevallen lopen we een realistisch risico de verdwijning van een soort toe te staan omdat we gefaald hebben het te herkennen als zodanig. Een onlangs uitgevoerde studie door een gediplomeerde student, Ted Wenner, geeft aan dat we misschien het gevaar lopen bij een scenario van de bekende papegaaiensoort *Amazona farinosa*, de Müller amazone.

De Müller amazone is een wijdverspreide regenwoud soort, verspreid over de Caribische kant van zuidelijk Mexico over Midden-Amerika, noordelijk Zuid-Amerika en over Amazonebekken, met een afgescheiden populatie in het enorme versnipperde Atlantische bos in het zuiden van Brazilië.

Taxonomen hebben langdurig verschillende ondersoorten erkend die gebaseerd waren op uiterlijk, waaronder de *A.f.guatemalae* in het zuiden van Mexico en Guatemala, *A.f. virenticeps* van Honduras tot het westen van Panama, *A.f. inornata* in het oosten van Panama en noordwesten van Zuid-Amerika.

A.f. chapmani aan de voet van de oostelijke heuvel van de wouden van de Andes en *A.f.farinosa* in het Amazonebekken en het Atlantische bos van Brazilië.

Op verschillende momenten hebben taxonomen bepleit tenminste een paar van deze ondersoorten als soort te erkennen, maar kortgeleden uitgevoerde classificaties behandelen ze als een enkele soort. Voorafgaand aan ons werk had er geen intensieve studie plaatsgevonden van wat de onderliggende genetische verschillen ons konden vertellen over de evolutionaire kenmerken van verschillende ondersoorten.

In tegenstelling tot hun verwanten amazonesoorten, die op vermeld staan op de Rode Lijst van de IUCN als kwetsbaar of bedreigd vanwege de pressie waaronder verlies van habitat en gevangenneming voor de dierenhandel, staat de Müller amazone te boek als van weinig belang.

De vermelding, echter, komt vanwege de observatie dat populaties in Zuid-Amerika het goed doen. In Midden-Amerika, waar de zowel habitat verlies en stropen voor de dierenhandel intensiever zijn, zijn populaties in slechtere staat. En beslissend hiervoor is dat deze vermelding gebaseerd is op de aanname dat populaties verspreidt vanaf Mexico tot het zuiden van Brazilië allemaal tot dezelfde soort behoren.

In 2011 vroeg de World Parrot Trust ons de aanname te testen met gebruikmaking van moderne genetische methoden. Het verzoek werd uitgevoerd door een studie van evolutionaire betrekkingen in de genus *Amazona* voorheen uitgevoerd door Mike Russello, waarbij hij vier van de ondersoorten van de Müller amazone, twee uit Midden-Amerika en twee uit Zuid-Amerika (Russello en Amato, 2004 *Molecular Phylogenetics and Evolution*) meerekende.

Hij vond een groot genetisch verschil tussen de ondersoorten uit Midden -en Zuid-Amerika. In feite was dit verschil net zo groot als bij andere lang erkende amazonesoorten. Het resultaat wees duidelijk aan dat de twee groepen ondersoorten als verschillende soorten moesten worden gezien. Maar er waren beperkingen in de studie. Eén was dat Mike slechts één vertegenwoordiger van elk van de vier ondersoorten meegenomen, dus was het moeilijk te beoordelen of de variatie die tussen verschillende ondersoorten was gezien ook was gezien binnen een bepaalde ondersoort.

Bovendien kwamen de verzamelde monsters die hij had gebruikt van vogels die in gevangenschap leefden waarvan de oorsprong niet zeker was. Deze beperkingen liet voldoende onzekerheid achter over de status van de soort zodat taxonomen en de IUCN ze niet wilde zien als twee groepen ondersoorten als bestaande soort, waardevol voor een afgescheiden beschermingsstatus.

Bij het opzetten van onze nieuwe studie ontdekten we dat gemerkte specimen uiterst noodzakelijk waren. Gemerkte specimen zijn stukjes weefsel van vogels die worden verzameld uit het wild door natuur historische musea die aan de balgen van de geconserveerde vogels hangen in de collecties van musea. Zulke specimen zijn de gouden standaard voor studies zoals die van ons, vanwege de uitgebreide gegevens over lokaliteit en de staat van de vogels die erbij hoort.

Bovendien maakt de aanwezigheid van goed bewaarde balgen in een collectie het de toekomstige wetenschappers mogelijk de wederzijdse genetische informatie van de voorbeelden te vergelijken met de natuurlijke gegevens van de huid zelf.

Alle drie namen contact op met talrijke museumcollecties over de hele wereld met de vraag naar monsters van Müller amazones; uiteindelijk, stuurden zeven verschillende instituten kleine stukjes weefsels van gemerkte specimen die ze hadden verzameld.

Belangrijk genoeg omvatte de monsters de reeks van de soort en bevatte meerdere representatieve kenmerken van iedere ondersoort.

Met monsters voorhanden, ging Ted aan het werk in het lab. Hij vond al snel DNA van de weefsels en lichte verbanden toe aan een variëteit van genen die zowel nucleair als mitochondriale genomen. Daarna voerden we verschillende analyses uit om de genetische overeenkomsten en de verschillen tussen deze monsters te kenschetsen. De resultaten leverden treffende bevestigingen op van de eerdere resultaten van Mike. We vonden grote genetische afstanden tussen de twee Midden-Amerikaanse ondersoorten aan de ene kant en de drie Zuid-Amerikaanse ondersoorten aan de andere kant (Fig.1).

Deze verschillen waren even groot als diegene die gevonden waren in veel paren van gevestigde vogelsoorten. Binnen Zuid-Amerika vonden we consequent verschillen tussen de *inornata* ondersoort in het noordwesten en de *farinosa* ondersoort in Centraal Zuid-Amerika, hoewel deze verschillen kleiner waren dan die we gevonden hadden in Midden –en Zuid-Amerikaanse ondersoorten.

Daarentegen vonden we geen bestaande verschillen tussen vertegenwoordigers van de *chapmani* ondersoort en de aangrenzende *farinosa* ondersoort, noch ontdekten we verschillen tussen populaties van *farinosa* in het Amazonebekken en het Atlantische bos. Uiteindelijk ontdekten we geen bestaande verschillen tussen de twee Midden-Amerikaanse ondersoorten. De resultaten zijn nu gepubliceerd in het tijdschrift *Conservation Genetics* (Wenner, Russello en Wright, 2012).

Hoe konden deze genetische verschillen tussen ondersoorten ontstaan? Om deze vraag te beantwoorden, maakten we een schatting van de algemene tijdmaat waarbinnen de Midden –en Zuid-Amerikaanse lijnen afwijken d.m.v. een moleculaire klok. Deze benadering maakt gebruik van de algemene waarneming dat het aantal genetische verschillen tussen twee groepen is gerelateerd aan de tijdspanne sinds ze genetisch zijn gescheiden.

In het geval van de Müller amazone suggereert een ruwe schatting gebaseerd op het aantal genetische verschillen en een standaard moleculaire klok dat de Midden –en Zuid-Amerikaanse lijnen afstammen van een gemeenschappelijke voorouder zo'n 1,8 tot 2,7 miljoen jaar geleden, na de formatie van de Ishtmus (landengte R. V.) van Panama zo'n 3,5 miljoen jaar geleden. Deze timing suggereert een scenario waarin de gemeenschappelijke populatie van voorouders in Zuid-Amerika leefden en de lijnen die eventueel leidden tot de afsplitsing van de Midden-Amerikaanse ondersoorten en zich verspreidden boven de Ishtmus van Panama.

De Zuid-Amerikaanse populatie ervoer later weer een afsplitsing tussen populaties in het centraal Amazonebekken en het noordwestelijke deel van het continent, misschien beïnvloed door de steeds hoger worden Andesgebergte. Deze resultaten benadrukken het belangrijke feit dat evolutie en de verschillende soorten die eruit voortkomen een voortdurend proces is in plaats van iets wat alleen gebeurt eeuwen geleden.

En wat vertellen ons deze genetische resultaten over de verborgen diversiteit binnen de alleenstaande, huidige erkende soort van de Müller amazone? Ze suggereren dat, op zijn minst, deze alleenstaande soort behandeld zou moeten worden als twee afgescheiden soorten, één in Midden-Amerika en één in Zuid-Amerika en Panama.

Er zou ook een redenering gemaakt kunnen worden voor de *inornata* en *farinosa* ondersoorten binnen Zuid-Amerika om ze beiden een volledige statussoort te geven, maar dit geval is niet zó sterk als gezien de kleinere genetische afstand waargenomen tussen deze twee ondersoorten.

In ieder geval is het onderscheid tussen Midden –en Zuid-Amerikaanse populaties die de meest belangrijke beschermingsgevolgtrekking hebben, gezien de enorme druk dat op dit moment wordt ervaren door de Midden-Amerikaanse populaties. Erkenning van deze populaties als een eigen soort zou direct een heroverweging van beschermingsstatus op gang brengen om zodoende beter te reageren op de bedreigingen die ze ondergaan.

Dus wat zegt een naam? Helaas, voor Romeo en Julia, betekende dit een tragedie. Anders dan bij Romeo en Julia, echter, kan dit verhaal een “happy ending” hebben. De taxonomische groep verantwoordelijk voor het benoemen van Midden –en Zuid-Amerikaanse vogels heeft ons gevraagd een voorstel voor te leggen om de Müller amazone her te benomen.

Een verzoek aan IUCN voor heroverweging van beschermingsstatus komt eraan. Hoewel deze voorstellen zorgvuldige overwegingen verlangen, is er een goede kans, dat, met onafgebroken aandacht, de nieuwe genetische gegevens die we hebben verzameld, eventueel zal leiden tot het benoemen van een nieuwe soort amazonepapegaai in Midden-Amerika.

Belangrijker is dat de verhoogde taxonomische status belangrijke mogelijkheden kan bieden voor meer accurate herkenning van de bedreigingen die deze eventuele nieuwe soort van beschermingsbelang tegemoet ziet.

Müller amazone

Amazona farinosa

De Müller amazone komt voor in tropisch Midden-Amerika en Zuid-Amerika. Het bezoekt vochtig en halfvochtig bos en plantages. Omdat de Müller amazone op grote schaal wordt gevangen voor de wilde dierenhandel en geschoten voor voedsel in Frans Guyana is er bewijs van afname van de populatie.

Wist je dat? De naam Mealy komt van bijzondere kleur van de vogel, die een “stoffig” of “poederachtig” aanzicht geeft.

Nederlands Luchtvaart Squadron

Polly Parrot

Door Desi Milpacher

Grijze roodstaart inspiratie, gezelschapsdier voor luchtvaart piloten: Tientallen jaren geleden in het midden van WOII werd er een apart squadron gevormd binnen de Nederlandse Luchtvaart. Deze unit, no. 322, vocht sindsdien de rest van de oorlog en alle oorlogen erna. Intussen adopteerde de groep een aantal grijze roodstaarten als mascotte – en de vogels integreerde in de operaties van de unit wanneer de vliegtuigen de lucht in gingen. De laatste Polly papegaai – “Polly Grey V” werd geadopteerd in 1989. Een foto van de geliefde crewleden siert elk vliegtuig van het squadron.

De redding

Door Eric Horstman

De Pro-Bosque Foundation heeft sinds 1983 gewerkt aan het beschermen en herstellen van Cerro Blanco Protected Forest, een reservaat van bijna 15.000 acres van Ecuadoriaans droog bos nabij de grootste stad Guayaquil. Hier in een klein gebied van het reservaat ontvouwde zich een drama bij een van de zeldzaamste ara's ter wereld.

Er werd een nest van de grote soldatenara ontdekt *A.a.quayaquilensis* in het noordwestelijk deel van het bos op een zekere dag begin juli. Het nest was in een stam van een afstervende bongoboom *Cavanillesia platanifolia* in een gebied die overwegend dezelfde soorten huisvest. De open nestholte bevond zich op zo'n 200m boven de grond in het zachte gedeelte van de stam met zijn karakteristieke concentrische ringen. De bast van de bongoboom lijkt op balsahout en voorheen heeft men gezien dat de grote soldatenara's met hun snavel en poten de nestholtes uitgroeven.

De man van de ara's komt regelmatig terug naar de nestholte zo'n drie vier keer per dag om de pop te voeren, die heel even uit de nestholte kijkt om het opgehoeste voedsel aan te nemen.

Op 31 oktober werd voor het eerst het kopje van het kuiken gezien aan de ingang en alles leek te wijzen op een rustig maar uitermate succesvol broedsel. De pop begon het kuiken voor langere perioden te verlaten waarbij ze de man vergezelde voor het zoeken naar voedsel.

Echter gedurende de gehele nestperiode gebeurde er een reeks incidenten met een aantal nestelende roofvogels. Vanaf 10 juli tot 23 augustus nestelden een paar grijze buizerds *Buteo nitidus* in een hoge bongoboom 4.000m van de ara's. De buizerds vlogen geregeld nabij het aranest en zelfs vielen ze de araman aan als hij probeerde naar het nest te komen, waarbij ze hem klappen gaven. In de nacht van 23 augustus viel een onbekende predator het nest aan en de buizerds vertrokken uit het gebied.

Dit was slechts het begin van de schermutselingen met de ara's: beginnend op 14 juli, een paar grote bosvalken *Micrastur semitorquatus* werd bij het aranest gezien. Op 6 augustus begon er wat te broeien toen de pop valk het

nest van de ara's binnen ging, maar werd weggejaagd door de pop. Vanaf toen tot in de hele maand augustus werden de aanvallen van de valk regelmatig, waarbij de vogels naar de ara's doken en ze raakten met hun snavels. Ze worstelden ook met de ara's grepen ze in hun klauwen en braken hun aanvallen af als ze naar de grond fladderden. Tegen 6 november hielden de bosvalken de ara's tegen om naar hun nest te gaan en dwong ze soms tot ver van hun nest.

Het jonge kuiken had twee dagen lang hard voedsel nodig tijdens de strijd met de valken en werd meer dan twintig keer aangevallen in de ingang van het nest.

Uiteindelijk kwamen de dingen tot een hoogtepunt op 8 november de jonge ara werd letterlijk uit het nest gesleept door het valkenpaar. Eén van onze onderzoekers, die de ara's observeerden vanachter een schuilplaats, stormde ernaartoe om het jong te redden terwijl de twee valken het aanvielen aan de ingang van het nest. Gelukkig was het jong onbeschadigd en na een paar dagen in mijn huis, terwijl ik het voerde met walnoten, papaya's en andere soorten fruit, werd het jong teruggebracht naar het nest.

Het jong werd teruggezet in het nest. In een scene recht uit Hollywood vlogen de ouders over en het jong vloog achter ze aan. De drie ara's werden gezien terwijl ze gezamenlijk verscheidene dagen erna nog in het gebied vlogen.

Invasieve monniks -of muisparkieten op de Kaaiman eilanden

Artikel en foto's door Kristan D. Godbeer

Mijn eerste contact met monniksparkieten *Myiopsitta monachus* was begin jaren 90 toen ik werkte in een dierentuin in Engeland. Ik was belast met het verzorgen van een kleine kolonie. Hoewel ze niet zo treffend als vele andere papegaaien maakt hun ongewone gedrag een heleboel goed. Ze bleken hele actieve en luide vogels te zijn die wanneer ze zich hadden gevestigd meteen aan hun typische koloniale nest begonnen van groene twijgen. Tot dan had ik alleen maar over ze gelezen in "Parrots of the World" van Joseph Forshaw.

In die tijd waren monniksparkieten ruim voorhanden in de dierenhandel. Hun relatieve lage prijs, makkelijk te houden en gewoonte om koloniale nesten te bouwen maakten ze populaire volièrevogels zó erg dat er verscheidene kleurmutaties werden ontwikkeld. Hun trouw aan hun nest leidde tot vrijvliegende vogels, omdat men wist dat ze zouden terugkeren naar hun nest om te slapen. Ik herinner me deze vogels in vrijheid in Engeland in de 90-jaren.

Ik realiseerde me er weinig toentertijd van dat duizenden kilometers van hun thuisland deze prachtige interessante vogels een probleem zouden worden op meerdere locaties over de wereld. Bovendien had ik me niet gedacht dat twee decades later ik een statusschatting en controleprogramma zou leiden van een geïntroduceerde populatie op de Cariben.

Monniksparkieten werden voor het eerst geïntroduceerd in 1987 en rond 1999 waarbij toen feral kolonies zich hebben gevestigd. In 2004 vernietigde wervelstorm Ivan het hele eiland en reduceerde de meeste van zijn avifauna. De monniksparkieten echter "doorstonden de storm". Omdat men dacht dat de populatie zich had hersteld, was het belangrijk hun status te schatten met de bedoeling de populatie te volgen. Drie jaar later na de wervelstorm Ivan kwam ik aan op Grand Kaaiman als één van de drie pas afgestudeerde studenten van de Universiteit van Exeter "Centre for Ecology and Conservation". Mijn doel was de status te schatten van de ferale populatie van de monniksparkiet voor de regering van de Kaaiman eilanden, Department of Environment (DoE). Tijdens de eerste dag op het eiland bezocht ik een populaire duikresort en direct hoorde ik de parkietengeluiden afkomstig van een plek met hoge kokosnootpalmen *Cocos nucifera*. Je hoort deze vogels lang voordat je ze ziet. Een groot koloniaal nest zag men duidelijk, maar bij nader onderzoek werden er andere kleinere nesten waargenomen tussen de kokossen. Op dat moment slaakte ik een zucht van verlichting. Hun geluid verraadden ze overduidelijk. Met nauwgezetheid, geduld en vastberadenheid was ik er zeker van dat ik ze zou vinden. Ondanks het feit dat ze waren geïntroduceerd, moet ik toegeven dat ik er voor de eerste keer van genoot naar wilde monniksparkieten te kijken. Ik begon de aantrekkingskracht te zien om deze aantrekkelijke vogels rond je

huis te zien vliegen. Ze schreeuwden luidruchtig vanaf hun hoge verblijf, druk heen –en weer vliegend tussen hun nesten en de nabijgelegen tuinen met takjes en groene twijgjes, net zo als de vogels in gevangenschap al die jaren terug. Ze zorgden heel goed voor hun nesten, verwijderden ingroeiende ranken en waren constant bezig de structuur te verbeteren. Interessant was dat ze overhangende nestingen creëerden en hun ze omgaven met doornachtige twijgen, waarschijnlijk om vijanden af te schrikken.

Waarom deze bezorgdheid?

Er waren een paar redenen tot bezorgdheid. De aanwezigheid van de vogels bleek een probleem voor de lokale energiemaatschappij, omdat ze vaak nestelden bovenop de elektrische palen, waardoor er stroomstoringen optraden. Een grote zorg voor de DoE was hun potentie conflicten mensen-wildlife te verergeren en de schadelijke gevolgen die dat konden hebben op inheems fauna, vooral de inheems Cuba amazone *Amazona leucocephala caymanensis*. Het was niet zo'n grote sprong om je voor te stellen hoe troepen monniksparkieten op gewassen neerstrijken. Dit zou niets toevoegen aan het herstel van de reputatie van de Cuba amazone die al een reputatie had binnen de agrarische sector. Een verhoogde mate van aanvallen op gewassen zou de boeren kunnen aanzetten tot verhoogde acties tegen de vogels, waaronder de inheemse papegaai die eveneens invloed hebben op de gewassen. Illegaal afschieten en vangen van inheemse papegaaien door boeren is allang een zaak van zorg voor bescherming (zie PS, May 2010).

Daar komt nog bij dat, op termijn, de introductie van uitheemse soorten de waarneming van de bevolking voor hun natuurlijke omgeving kan veranderen.

Gevolg is dat we een verschuiving in de basis zien; mensen beginnen de geïntroduceerde fauna en flora te die ze iedere dag ervaren als normaal. Voorbeelden van dit fenomeen zijn al merkbaar op Grand Cayman. Bijvoorbeeld de Australische pijnboom *Casuarina equisetifolia* is een populaire exotische schaduwboom die zich heel snel verspreid langs de kustlijn, waardoor de inheemse flora wordt verdeeld over meerdere gebieden. Er zijn generaties met deze bomen opgegroeid en hebben geleerd van hun vorm te genieten, waarbij ze verzoeken hebben gedaan om ze te beschermen.

Eveneens houden mensen ervan monniksparkieten die ijverig nesten bouwen in hun tuin te hebben, of in de omgeving van hotels. Ze voegen zeker een vleugje toe aan het exotische van de stad George Town. De DoE vreest dat de aanwezigheid van zulke charismatische soorten normaal gaat worden en mogelijk toegejuicht. Gidsen wezen al op de monniksparkieten en vertelden dat het Kaaiman papegaaien waren, en toeristen zagen ze ten onrechte aan voor inheemse papegaaien. Het was daarom verstandig de parkieten te verwijderen voordat bekendheid misplaatste affectie voor de soort zou worden aangemoedigd, evenals publieke tegenstand voor een controleprogramma.

Een uitgebreid onderzoek van het eiland

Er werd een uitgebreide telling van de stadse -en agrarische gebieden ondernomen van Grand Cayman, zich uitstrekkend over 94km², langs 669km weg, tracks en trails, over een periode van 30 dagen. Eveneens werd het bos, struikgewas en mangrove van het eiland systematisch geïnspecteerd tijdens een eilandwijd vogelonderzoek.

Tijdens het onderzoek werden de vogels op hun nest geteld. Tevens hadden we de locatie van de kolonies, broedende vogels, verspreiding en nieuwe kolonies opgeschreven. We hadden een methode nodig om snel nieuwe nestgebieden te lokaliseren wanneer we ontdekten wat leek op een dwalende vogel. Radiotracking bewees een nieuw informatief middel. Een aantal parkieten werden gevangen, uitgerust met radiotransmitters en dan weer vrijgelaten.

De transmitters werkten redelijk goed en we konden de vogels over de straten, tuinen en parken van George Town volgen. We ontdekten dat de parkieten tamelijk kleine verspreidingsgebieden hadden en hun nesten verlieten om te foerageren in de omgeving niet verder dan 1,2 km van hun nest. We gebruikten deze informatie om een onderzoekstechniek te ontwikkelen.

Als een foeragerende parkiet werd gezien buiten een bekend nestgebied gaf een straalsignaal van de omgeving onveranderlijk een nieuw nest aan. We ontdekten dat de vogels een bijna directe route vlogen tussen hun nesten en hun foeragegebieden; om die reden kon het onderzoek nog verder beperkt worden. Dit werd nog een vergemakkelijkt door de kennis van hun nestsite voorkeuren.

De parkietenpopulatie had zich verspreid over de stadse -en agrarische gebieden van Grand Kaaiman waarbij de grootste dichtheid in het zuidoosten. Ze lieten een strikte voorkeur zien voor door de mens bewerkt gebied: stads -en agrarische gebieden. In deze gebieden is het landschap open, meer zoals de savannen, in tegenstelling tot de natuurlijke dichte vegetatie van de Kaaiman eilanden. Ontbossing van het eiland bleek de parkieteninvasie mogelijk te maken, terwijl daarentegen het natuurlijke habitat van de inheemse Kaaiman papegaaien deed afnemen. In tegenstelling tot de meeste papegaaien zijn monniksparkieten niet afhankelijk van holtes om te nestelen.

Ze bouwen hun nesten in hoge natuurlijke –of door mensen gebouwde constructies. Op Grand Kaaiman zijn kokosnoot –en koningspalmen geliefde landschappen. Hun aanplant volgt meestal na weggappen van bos/mangrove en bebouwing, waarbij ze platforms aan parkieten verschaffen. Waar palmen niet voorhanden zijn, voldoen telefoon –of elektriciteitspalen.

Evenals de inheemse papegaai liet de monniksparkiet een algemeen voedingspatroon zien, eten van overvloedig seizoensfruit, bloemen, jonge scheuten en zaden. Zoals we verwachtten, zag men ook dat ze mangovelden plunderden en dit werd tevens bevestigd door de boeren. Dit gedrag verschafte ons een beweegreden om controle van de populaties uit te voeren.

Vangst

Terwijl ik mijn afstudeerprogramma afmaakte, werd ik medewerker bij de DoE, met als taak het volgen en beschermen van de soorten van de Kaaiman eilanden, waaronder de inheems papegaaien. Om die reden kreeg ik tevens de leiding over het controleprogramma. Strikte wetgeving liet ons geen andere keus dan de vogels te vangen op hun nest.

De gewoonte van de parkieten om iedere avond terug te keren naar hun nesten om te slapen was een voor de hand liggende Achilles hiel. Vandaar dat we het plan hadden ze op het nest te vangen tijdens de nacht. Hoe gingen we dat aanpakken zo'n 150m boven de grond? Nachtenlang reisde ons kleine team over het eiland met een opvouwbare boom op sleeptouw. Dit was geen eenvoudige taak, omdat de uitrusting opgezet moest worden in het donker, vaak aan de kant van de weg. Ondanks de logistiek die nodig was om de uitrusting heimelijk op te zetten, was het vangen van de vogel tamelijk gemakkelijk. Tijdens de nadering werden de netten vlug uitgevouwen en zachtjes over de nestingang gelegd. Wanneer we dicht bij het nest waren, schudden we de netten, waardoor de vogels werden opgeschrikt en in het net vlogen.

Nesten in energiekabels echter waren een bijzonder voorspelbaar veiligheidsrisico. Gelukkig konden we een gezamenlijk winstovereenkomst sluiten met de lokale maatschappij. Eén van hun ingenieurs was tevens een vogelliefhebber. Hij was gekwalificeerd om in de nabijheid van energiekabels te werken. Zijn team sloot zich bij ons aan als de noodzaak zich aandienende en assisteerde ons bij het verwijderen van de vogels.

Onze controlemaatregelen hadden succes met het reduceren van de monniksparkieten tot 68% binnen een jaar. Helaas door wetwijzingen van de Kaaiman eilanden in de afgelopen paar jaar, plus onvoorziene veranderingen van medewerkers en omstandigheden bij de DoE beletten verdere controle van deze soort. Als gevolg daarvan denkt men dat de populatie weer aan het toenemen is. Er worden plannen besproken om de controle te hervatten en door te gaan met uitroeien. Het aanvankelijke controleprogramma was goed getimed. We hadden geen last van openlijke oppositie. Misschien zou dat er zijn geweest als de vogels was toegestaan zich verder te verspreiden en een gevestigd onderdeel van de lokale fauna te worden. Hetzelfde is nu van toepassing. Als een controleprogramma gladjes moet verlopen, moet dat gebeuren voordat de soort zich heeft gesetteld. Deels was het probleem van de invasieve soort vanwege het gebrek aan wetgeving ten opzichte van de import van flora en fauna. Ondanks goede kustwetten met handhavingmogelijkheden liep Kaaiman achter op adequate wettelijke bescherming van zijn milieu op het land. Na vele jaren van ontkenning en debatten werd eind 2013 de Cayman

Islands National Conservation Law goedgekeurd, maar is op dit moment pas tot wet verheven. Een positieve handeling omdat het illegaal zal zijn om moedwillig uitheemse soorten vrij te laten zonder rechtmatige toestemming en er zullen tevens strengere controles plaatsvinden op de import van uitheemse soorten. Een afname van de introductie van mogelijke invasieve soorten zou fondsen vrijmaken voor andere dringende beschermingsmaatregelen. Bovendien als de nieuwe wet ontbossing vertraagd en behoud toeneemt, zullen natuurlijke bossen gehandhaafd blijven voor de Kaaiman papegaaien en verdere verspreiding van de monniksparkieten voorkomen.

De invasie van de monniksparkiet op de Kaaiman eilanden is maar één voorbeeld van de belangrijkheid van importcontroles en verantwoorde avicultuur. Het legt tevens de nadruk op de consequenties die een geïntroduceerde uitheemse soort heeft, met opzet of bij toeval. Zoals de meeste mensen ben ik gek op de monniksparkieten. Aanvankelijk voelde het tegenstrijdig ze uit het wild te verwijderen, vooral voor iemand die papegaaien wil bestuderen en beschermen. In dit geval echter heb ik het gevoel dat het een positieve beschermingsinzet was ten opzichte van de natuurlijke fauna van de Kaaiman eilanden en natuurlijk zijn inheemse papegaaien. Bovendien heb ik een heleboel meer ontdekt over monniksparkieten en waardeer de ontvankelijkheid en de vasthoudendheid van deze opmerkelijke vogeltjes.

Het paradijs gevonden

Artikel en foto's van Jamie Gilardi

Het is niet iedere dag dat de geruchten over bedreigde papegaaien waar blijken te zijn, vooral geruchten over nieuwe en gezonde populaties. Tot onze grote verrassing is dat precies wat er onlangs gebeurde op een eilandje in Midden-Amerika.

Jarenlang hebben we gehoord dat een unieke soort van de geelnekamazone *Amazona auropalliata caribaea* uiterst zeldzaam was geworden op het vakantie-eiland Roatan in de Bayeilanden van Honduras - het typisch trieste verhaal van papegaaien en mensen die falen in het delen van een beboste omgeving. Maar sinds kort hoorden we ook dat een eiland in privébezit in het Bayeilanden gebied nog steeds een populatie bevatte van een paar honderd van deze bedreigde amazones.

Toevallig had één van onze partners van de herintroductie van de geelvleugelara's naar Copá, Honduras – Lloyd Davidson – vele jaren doorgebracht op Roatan. Via een kennis van Lloyd konden we het eiland bezoeken en uitvinden of de geruchten van honderden amazones waar waren. Als een privé-eiland met beperkingen voor bezoekers, we hoopten dat de uiterst strenge beveiliging opgesteld door de eilandbezitters om stropers af te schrikken en te veroordelen die het eiland probeerde te bereiken, het herstel zou helpen van de overgebleven geelnekamazones. Misschien optimistisch maar de mogelijkheid voor een goedbeschermd plek voor deze soort maakte nog nieuwsgieriger om de plek met mijn eigen ogen te zien en te zien of de verhalen mogelijk waar konden zijn.

Mijn voorgaande ervaringen met wilde geelnekamazones waren niet al te rooskleurig. Begin 1990 werkte ik aan een veldproject voor in het zuiden van Guatemala waar een behoorlijk grote – enorm bejaagde – populatie van geelnekamazones ... leden van dezelfde ondersoort die eens zich verspreidde langs de hele kust van de Stille Zuidzee van Midden-Amerika van zuid Mexico tot Costa Rica. Wee leerden heel veel over deze vogels, hun eetgedrag, broed -en slaapgedrag. Maar ondanks onze inspanningen om hun nesten te beschermen voor stropers – waaronder gewapende bewakers – werd bijna elk nest elk jaar uitgehaald. Als redelijke praters, helaas, blijven geelnekamazones en naaste families als meest gezocht op lokale en internationale markten.

Die studie en het schokkende niveau van stropen dat we vonden, leidden direct naar Cathy Toft, Tim Wright en meer dan 20 andere onderzoekers die hun papegaaiestropers gegevens combineerde in een wetenschappelijke

publicatie over verwoestende effecten van stropen op papegaaien in de Nieuwe Wereld. Later inspireerde die uitgave een zelfde analyse door de RSPB en anderen voor de rest van de wereld en de twee publicaties samen verschaften een klinkende basis voor onze vogelhandel campagne die rechtstreeks leidde naar het verbod op import voor wilde vogels – een zilveren rand om 15 jaar verdiensten. Terug in Guatemala echter kwam de steun te laat en bij een bezoek aan het gebied kortgeleden, 20 jaar na mijn eerste bezoek, was ik bedroefd geen enkele geelnekamazone te zien en de lokale vogelliefhebber Scott McNight bevestigde dat ze nu bijna allemaal zijn uitgestorven in de regio.

Dus toen Lloyd en ik per boot in de middag afgelopen maart aankwamen op dit bekoorlijke eiland, hadden we goede hoop maar niet zekere wat we zouden vinden. Na een hartelijk welkom door de managers van het eiland gingen we op weg met een terreinwagen voor onze eerste rondrit. Op het gebied van papegaaien was het behoorlijk stil. Maar zoals bij alle papegaaien is het midden van de dag “siësta”. Aan de andere kant waren de aantallen niet gevederde inheemse –en bedreigde soorten bemoedigend: de Bayeiland versie van de stekelstaart leguaan en de “huatusa” of Roatan agoeti – een haasachtig knaagdier. Omdat ze beiden groot en tamelijk eetbaar, worden ze al eeuwen of meer geoogst en beiden zijn al bijna geheel uitgestorven op de naburige eilanden. Toch wemelde het er hier van ze en we moesten ze ontwijken wanneer ze toevallig langs de grintwegen lagen of huppelden. Hun overvloedigheid was natuurlijk een welkome aanwijzing van de gezondheid van de bossen op dit eiland en binnen een paar uur werden we beloond met een avond amazoneshow waarvan we het bestaan niet wisten.

Die eerste avond en de daaropvolgende dageraden en schemeringen kwamen we indrukwekkende aantallen papegaaien tegen in elk deel van het eiland waarvoor we de tijd hadden ze te bezoeken – letterlijk honderden ervan overal. Over het algemeen waren het paren en kleine groepen vliegend vanuit elke richting en zelfs als we ze niet zagen vliegen boven het bladerdak, konden we ze hun geroep horen.

Op onze tweede tour naar het eiland afgelopen september met expert Alexander Alvarado uit Honduras konden we vaststellen dat de hoge dichtheid aan amazones die we in april zagen constant bleven over het hele eiland. D.w.z. we zagen niet zomaar een paar hot spots van papegaaien bij ons eerste bezoek, het hele eiland was een hot spot! Dit versterkte onze indruk dat dit privé-eiland tegenwoordig meer dan duizenden geelnekamazones huisvest, waar bij het verreweg de gezondste en de grootste dichtheid van populatie van deze soort heeft waar ook ter wereld.

Behalve speciale gevallen zoals bij de kleiwanden van Zuid-Amerika, ontbossing in midden Afrika en zwerfende troepen zoals grasparkieten in Australië, onveranderlijke concentratie van amazones op dit ene eiland zijn extreem en dwong me te bedenken wat mogelijk was –echter wat is misschien “normaal” in termen van het uitbuiten van aantallen – voor papegaaien dichtheid ergens anders. Het deed me afvragen of de voorgaande onderzoekers zoals Columbus zelf achteraf niet hadden overdreven – zelfs diegenen die beschreven dat de papegaaien “hemel verduisterden”. Kan het zijn dat voor sommigen populaties waarvan we tegenwoordig denken dat ze relatief gezond zijn in feite niets anders zijn dan een schaduw van hun vroegere, veel grotere verspreiding?

Toen op onze laatste avond van ons tweede bezoek, stootten we op nog iets anders wat onverwacht was na een korte boottrip naar een kleiner nabijliggend eiland wat onbewoond was. Dit eiland bevat enig intact zijnd tropisch bos en mogelijk papegaaien en het beantwoorden van de papegaaienvraag was natuurlijk het doel van onze trip. Na een tocht rond de kust van een groot door lagune omringd door mangroven, we vervolgden onze weg naar een hoge kale plek naast het meest uitgebreide bosdeel. Vanaf daar konden we gemakkelijk het hele eiland overzien, het westerse deel van het privé-eiland (met alle papegaaien) en het eind van het grotere en meest ontwikkelde van de Bayeilanden.

Rond de tijd dat we wilden stoppen en terugkeren, verzamelde zich, tot onze vreugde, een groep van tien geelnekamazones die snel en luidruchtig zich verzamelden terwijl de zon onderging. Toen deden ze iets wat we

nog nooit eerder hadden gezien. Als een hechte groep begonnen ze boven het bos te vliegen, langzaam hoogte makend tegen de sterke winden in en te proberen naar het privé-eiland te vliegen met al hun broeders! Na zo'n vijftien minuten van doorlopend vliegen waarin ze hoogte maakten maar geen vorderingen tot hun doel, uiteindelijk gaven ze het op en daalden af naar het bos honderden meters eronder. Voor ons leek het of ze per se op het bovenwindse eiland wilden slapen, maar eenvoudigweg geen weerstand konden bieden aan de krachtige winden.

Terwijl we teruggingen naar de boot, zagen we dezelfde tien vogels die hun gedrag herhaalden, opvliegen vanuit het bladerdak en in de richting van het grotere eiland, maar weer paarsgewijze, ze gaven het op en vielen terug in het bos waarschijnlijk om er de nacht door te brengen. De lokale bevolking zegt dat ze soms papegaaien zien vliegen over het 1,5km brede kanaal tussen de eilanden en dachten dat we het eigenlijk niet goed hadden gezien, wat we zagen suggereerden dat het inderdaad de bedoeling was.

Verplaatsingen van deze vogels tussen de eilanden is natuurlijk een kritisch punt voor hun overleven op lange termijn. Het kan betekenen dat de populatie blijft groeien op het privé-eiland en uiteindelijk zijn draagkrachtcapaciteit bereikt, de populatie kan zich uitbreiden naar de naburige, bewoonde eilanden. Maar het kan ook betekenen dat vogels die anders veilig zijn op het goed beschermde eiland bloot staan voor stropen op de minder beschermde eilanden. We moeten zeker meer te weten komen over deze verplaatsingen, als het seizoensgebonden is, welke vogels zijn er bij betrokken (broedend of niet broedend) hoever reizen ze en welk noodlot wacht hen daar. Gelukkig is een deel van Roatan aangemerkt als National Park en bevat een paar uitstekende foerageerplekken en mogelijk broedhabitat voor de amazones.

De verwachtingen van alle natuurbescherming op dit privé-paradijs zijn gunstig, vooral als het huidige beschermingsregime in stand blijft. Het lijkt aannemelijk dat de amazones zullen blijven groeien in aantal samen met het herstel van het begrazing in de voorgaande tijd door vee. En bescherming voor de andere inheemse soorten voorspelt goeds voor de daar woonachtige krokodillen, agoeti's, leguanen en vele andere dieren. Het afgelopen jaar hebben de eilandmanagers met succes een programma gestart voor de bedreigde karetschildpad die zorgden voor honderden uitgekomen eieren voor latere vrijlating.

Natuurlijk hebben eilanden buiten de kust ook een belangrijke rol gespeeld in het herstel van veel bedreigde soorten, vooral in Nieuw Zeeland waar vogels zoals de kritisch bedreigde kakapo en anderen een veilige haven vinden tegenwoordig. Indien met zorg benaderd kan dit privé-eiland zo'n rol spelen voor bepaalde vogels, zoogdieren en reptielen die zó erg bedreigd zijn op het vasteland – mogelijk ook de nationale vogel van Honduras, de geelvleugelara *Ara macao* – daarbij zorgend voor een unieke veilige haven en uiteindelijk een bron voor dieren voor herintroductie in beschermde gebieden over hun voormalige verspreidingsgebied.

Op dit moment echter zijn we blij te rapporteren dat er tenminste één plek in de wereld is waar de zo geliefde geelnekamazone levend en wel is ... en ja, zelfs overdadig!